



Antiga rectoria de Castelladral

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Nucli de Castelladral, al sector central del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral, parròquia de Sant Miquel de Castelladral.

Emplaçament
Alçada: Carretera de Súria a Viver i Serrateix (B-423), al km. 9,2.
659

Coordenades:

Latitud: 41.89879
Longitud: 1.78038
UTM Est (X): 398833
UTM Nord (Y): 4639258

Classificació

Número de fitxa 08141 - 301
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Element parcialment conservat, però ha estat objecte de restauració i es conserva en bon estat.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 01.03.EA i 44.BARP. Nivell 1. Integral. Nivell 4. Ambiental / Nivell 6. AEA
Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública

Titular: Ajuntament de Navàs
Fitxes associades:
Església de Sant Miquel de Castelladral
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 03/06/2021 - 10:53

Descripció

Restes de l'antiga rectoria de Castelladral, enderrocada el 1948 però de la que se'n conserven algunes parts de la planta baixa. L'edifici tenia una planta amb tres naus, de les quals la de ponent és l'única que es conserva. Ocupa uns 50 m² i és coberta interiorment amb una gran volta de pedra, orientada de nord a sud. A la part del fons la construcció aprofita bona part de la roca de la cinglera que hi ha en aquest sector. En un racó es conserva un pou-cisterna de 2,70 m de fondària i, a l'altre costat, l'arrencada d'una escala interior que comunicava amb la planta superior. Sembla que aquest espai havia estat el celler, i ja estava en desús al segle XIX o XX. El seu darrer ús hauria estat com a corral. Al costat d'aquesta cambra n'hi havia una altra amb volta en sentit contrari, que actualment ja no existeix. Més a llevant hi havia una tercera cambra coberta amb volta orientada com la primera, de nord a sud. L'interior estava dividit en diferents espais, en els quals hi havia hagut dues piques d'oli fetes amb grans blocs de pedra buidats. A l'extrem d'aquesta cambra hi havia el portal principal.

Una mica separada es conserva la pallissa, que ha estat recentment reconstruïda en la seva part superior per habilitar-hi un centre d'interpretació denominat "Pallissa de Castelladral" i que està centrat temàticament en el cicle lunar. En una de les dues plantes hi ha el muntatge expositiu, que compta amb una projecció.

Uns 100 metres a l'oest, després del pàrking, es conserva la bassa de l'hort de la Rectoria, una obra de dimensions considerables feta amb murs de carreus ben tallats.

La rectoria nova és una edificació de l'any 1950, adossada a l'església i que no té un especial interès.

Història

L'església de Sant Miquel de Castelladral, situada a redós de l'antic castell de Castelladral, està documentada per primera vegada l'any 1312, però ja existia com a mínim del segle XI, tal com testimonien les restes romàniques, i des de molt aviat degué tenir la condició de parròquia. És probable que la rectoria de Castelladral ja existís al segle XV, pel fet que es dona notícia del rector Pere Soler en un document de 1438, el qual actuava com a testimoni en dos pergamins del mas Salipota de Súrria (TORRAS, 2003: 80-82).

En el contracte d'obres de l'església de Sant Miquel de 1626 no s'estipula la construcció de la rectoria. Per tant, sembla que la construcció actual seria posterior, i s'ha apuntat com a data probable de la seva construcció la segona meitat del segle XVII o tal vegada una mica després.

L'any 1913 la rectoria era un edifici aïllat, tal com es pot veure en una imatge de l'autor Cèsar August Torras i Ferrerí. Segons el record d'Isidre Soler, l'antiga rectoria hauria estat la casa més gran i més ben construïda del nucli de Castelladral. Era una edificació amb coberta a doble vessant, amb planta baixa i dos pisos. La superfície en planta era aproximadament d'uns 200m². En el primer pis hi havia les dependències del rector de l'església: el dormitori, la cuina, el bany, la pastera i una gran sala. Aquesta sala va servir dos anys, just després de la Guerra Civil de 1936, com a lloc de culte, ja que l'església de Sant Miquel es cremà durant la contesa. Aquest primer pis tenia escala que permetia accedir a la segona planta on hi havia una

gran sala que ocupava tot l'espai. Tenia vorera exterior, un portal i eixida. Estava comunicada amb l'església a través de la capella que queda més al sud-oest. És a dir, la primera de la dreta segons s'entra a l'església.

A l'Arxiu Diocesà de Solsona es conserva una llibreta de l'any 1900 on consten les obres de reparació fetes a la casa rectoral de Castelladral en època del rector Domingo Pujol. En aquest document el rector fa referència reiterada a una bassa, esmentada com a viver gran, subratllant que era propietat de la rectoria. El rector ressenyava en una nota la seva preocupació per deixar clara aquesta qüestió, ja que algunes cases tenien dret a utilitzar-la i, per això, alguns consideraven que era propietat del Comú.

L'antiga rectoria es trobava en males condicions i s'enderrocà l'any 1948 per construir la nova rectoria, adossada a l'església, el 1950. El juny de 2001, amb motiu de la urbanització de la plaça davant de la zona sud-oest de l'església es va construir el gran mur de contenció actual, que va afectar les estructures encara conservades de l'antiga rectoria. Aleshores es va portar a terme una intervenció arqueològica, dirigida per Jordi Morera, en la qual es van poder documentar tres estructures que correspondrien al celler i altres dependències de treball. Posteriorment, la pallissa de la Rectoria, que es trobava en ruïnes, fou reconstruïda i s'hi habilità el centre d'interpretació sobre el cicle lunar.

Bibliografia

ALGUÉ, J.; ARCEDA, M.; LLOBET, E.; SELLARÉS, R.; VILÀ, A. (2015). *Silencis. República, Guerra Civil i repressió franquista a Navàs (1931-1945)*. Ajuntament de Navàs, Navàs.

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, 1988, p. 155-182.

BADIA, J.M. (1991). "L'església parroquial de Sant Miquel de Castelladral". *Morralet*, 1. Navàs, 14.

BENET, A. (1984). "Sant Miquel de Castelladral". *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 340.

JUNYENT, F.; MAZCUÑÁN, A. (1984). "Sant Miquel de Castelladral". *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 341.

MORERA, J. (2001). *Control de rebaixaments i documentació arqueològica d'obres de construcció d'un mur de contenció*. Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Núm. Reg. 3414.

OBRADORS, J. (1991). "Memorial contracte d'obres de l'església de Castelladral". *El Morralet*, 1. Navàs, 19

PIÑERO, J. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa R. 3.

TORRAS, M. (2003). *Els pergamins del mas Salipota de Súria*. Ajuntament de Súria – Centre d'Estudis del Bages, p. 75-82.









